

Crna Gora
SKUPŠTINA CRNE GORE
-Odbor za ekonomiju, finansije i budžet-
Broj: 15-1/15-1/4
EPA 905 XXV
Podgorica, 24. septembar 2015. godine

SKUPŠTINI CRNE GORE

PODGORICA

Na osnovu člana 69 stav 2 Poslovnika Skupštine Crne Gore, Odbor za ekonomiju, finansije i budžet, sa 115. sjednice, održane 17. i 23. septembra 2015. godine, podnosi

IZVJEŠTAJ o razmatranju PREDLOGA ZAKONA O ENERGETICI

Odbor se, kroz uvodno obrazloženje predstavnika predlagača, ministra ekonomije, upoznao sa razlozima za donošenje novog sistemskog Zakona u oblasti energetike, koji se predlaže u cilju usaglašavanja ove oblasti sa relevantnim direktivama Evropske Unije odnosno implementiranja Trećeg energetskeg paketa EU, omogućavanja razvoja tržišta električne energije i stvaranja uslova za razvoj tržišta gasa, kao i poboljšanja ambijenta za investiranje u izgradnju energetskih objekata.

Na Odboru je konstatovano da se predloženim rješenjima određuju energetske djelatnosti, uslovi i način njihovog obavljanja, sa intencijom kvalitetnijeg i sigurnijeg snabdijevanja krajnjih kupaca energijom, način organizovanja i upravljanja tržištem električne energije i gasa, uslovi za ostvarivanje podsticaja za proizvodnju energije iz obnovljivih izvora, kao i energetska efikasnost u sektoru proizvodnje, prenosa i distribucije energije.

Članovi Odbora su raspravu usmjerili na sljedeće segmente: strateška dokumenta; podsticajne mjere za korišćenje obnovljivih izvora energije; dinamiku formiranja cijena električne energije; otkup infrastrukture za izgradnju energetskih objekata; status Regulatorne agencije za energetiku (RAE); kategoriju ranjivih kupaca; razdvajanje vertikalno integrisanog subjekta i dr.

Tokom rasprave na Odboru je ukazano da rokovi definisani strateškim dokumentima na kojima se naslanja Zakon, kao što su energetska politika, strategija razvoja energetike, nacionalni akcioni plan i dr., moraju biti međusobno usklađeni, optimalni, kao i da korespondiraju sa potrebama i zahtjevima države. Odbor je pozitivnim ocijenio što se predlog strategije razvoja energetike dostavlja Komisiji za kontrolu državne pomoći radi davanja mišljenja, i u vezi sa tim ukazao na potrebu učešća Skupštine bilo kroz postupak davanja mišljenja ili kroz proceduru usvajanja strategije, s obzirom da se radi o razvojnom dokumentu koji se donosi na duži period.

U odnosu na podsticajne mjere za korišćenje obnovljivih izvora energije i plaćanje naknada za te podsticaje, na Odboru je iskazano mišljenje da Crne Gora, umjesto podsticajnih mjera koje će građani, preko uvećanih računa za struju, plaćati privatnim firmama, mora posvetiti pažnju izgradnji državnih velikih energetskih objekata iz oblasti

termo i hidroenergije, i u tom kontekstu ispitati mogućnost realizovanja državnih projekata poput Buk-Bijela, Komarnica, Morača. Potencirano je da je jedan od prioriteta projekata upravo gradnja dalekovoda između tri države, i to Crne Gore, Srbije i Bosne i Hercegovine. Ukazano je na potrebu za kvantifikacijom uticaja predloženih podsticajnih mjera.

Naime, poslanike je interesovalo da li su norme koje se odnose na podsticajne mjere definisane zbog obaveze implementiranja međunarodnih standarda, kao i da li je utvrđena obavezna dinamika podsticaja iz godine u godinu, s obzirom da su ti podsticaji značajno veći u odnosu na prethodne godine, ili država ima mogućnost da samostalno odredi navedenu dinamiku.

Članovi Odbora su posebnu pažnju posvetili cijenama električne energije, i u tom kontekstu iskazana je dilema u pogledu rješavanja postojećih problema izazvanih zbog značajnog udjela komercijalnih gubitaka koji se evidentiraju kao opravdani troškovi prilikom davanja saglasnosti o tarifama. Stoga, ukazano je na neophodnost uspostavljanja pravne sigurnosti u odnosu na podzakonske akte i metodologije koje donosi Agencija, imajući u vidu da se nalazimo u situaciji kada se iste konstantno preispituju pred Upravnim sudom.

S obzirom da je predloženo da se cijene za krajnje kupce ne mogu povećavati za više od 7% u 2017. godini i za više od 6% do kraja 2019. godine, poslanike je interesovalo kako se došlo do tih procenata, da li je namjera navedenih ograničenja da se tržište zaštiti od formiranja visokih cijena ili postoje drugi razlozi, kao i da li postoji mogućnost da se navedeni procenti smanje ispod predloženih limita.

Na Odboru je konstatovano da, u dijelu koji se odnosi na otkup infrastrukture mHE a koje su ispod deset megavati (MW) instalisane snage, postoji dvojak tretman, odnosno do jednog MW snage daju se bez postupka javnog nadmetanja, a od jednog do deset MW raspisuje se tender. U vezi sa tim, poslanike je interesovalo zbog čega se ne sprovodi postupak javnog nadmetanja u oba slučaja, da li postoje određene privilegije i ukoliko postoje kome i pod kojim uslovima su namjenjene. Takođe, pojedini članovi Odbora iskazali su dilemu u odnosu na način izdavanja energetske dozvola, s obzirom da je predloženo da se iste mogu pribaviti i prije izdavanja građevinskih dozvola, dok za objekte za čiju izgradnju se raspisuje tender energetska dozvola nije ni potrebna, a energetski subjekti imaju mogućnost sticanja statusa povlašćenog proizvođača čime im se obezbjeđuje zagarantovan otkup na period od 12 godina.

Odbor je konstatovao da je novim Zakonom predložena ista procedura izbora članova Odbora Regulatorne agencije za energetiku, na način da ih Skupština imenuje na predlog Vlade. Takođe, konstatovano je da po toj proceduri, već godinu i po dana, nije izvršen izbor trećeg člana Odbora Agencije. U vezi sa tim, na Odboru je bilo mišljenja da se sagleda mogućnost izbora slično procedurama koje postoje u drugim regulatornim tijelima, odnosno kroz postupak u kojem Skupština raspisuje javni konkurs i vrši izbor.

Odbor je pozitivnim ocijenio povećanje nadležnosti Agencije, ali ne i nivo odgovornosti koja je definisana novim Zakonom ukazujući da ne korespondira sa dodatnim pravima Agencije. Konstatovano je da je Predlogom zakona isključena mogućnost razrješavanja članova Odbora Agencije prije isteka mandata ukoliko se ne usvoji godišnji izvještaj o stanju energetskog sektora, i u vezi sa tim iznijeto mišljenje da je potrebno zadržati navedenu mogućnost odnosno modifikovati važeće rješenje u slučaju ukoliko se ne usvoji finansijski izvještaj sa izvještajem o radu Agencije.

Odbor je ustanovio da je predloženim rješenjem predviđeno da Agencija višak prihoda nad rashodima od 2016. godine ne uplaćuje na račun Budžeta države, već se ta sredstva prenose na račun Agencije. Imajući u vidu da je to bila jedna od antikriznih mjera prethodnog perioda, članovi Odbora su sugerisali da Ministarstvo ekonomije ostvari komunikaciju sa Ministarstvom finansija i konsultuje se da li ima intencija da se i u narednom periodu nastavi sa navedenom mjerom, kako se ne bi došlo u situaciju da se vrlo brzo mijenja i ovaj novi Zakon sa zakonima ostalih regulatora.

Odbor je pozitivno ocijenio odredbe zakona kojima se predviđa kategorija ranjivih kupaca i koje imaju za cilj njihovu zaštitu, ali je ukazao na potrebu da se preciznije definiše iznos budžetskih sredstava potreban za namjene prema ranjivim kupcima kako bi se uporedio sa dosadašnjim naporima države u tom segmentu. U vezi sa tim, iznijeto je mišljenje da se navedeni iznos subvencija može kvantifikovati, u krajnjoj instanci, shodno prethodnom iskustvu.

Na Odboru je ustanovljeno da se predlaže da snabdjevač koji je imao status javnog snabdjevača nastavlja da snabdjeva kupce u okviru vertikalno integrisanog subjekta uz dužnost da izvrši razdvajanje računa u roku od tri mjeseca od dana stupanja zakona na snagu. S tim u vezi, iznijeto je mišljenje da su poslije pet godina predložene istovjetne odredbe kao i u važećem Zakonu, iako su prekoračeni rokovi za pravno i funkcionalno razdvajanje Elektroprivrede Crne Gore a.d. Nikšić (EPCG), kao vertikalno integrisane kompanije. Stoga, poslanike je interesovalo koje su sankcije ukoliko se ne izvrši razdvajanje u predviđenom prelaznom roku, šta će se preduzeti za regulisanje postojećeg monopola s obzirom da se, do sada, sa predloženim rješenjima to nije moglo uspjeti, kao i kada će se pojaviti novi snabdjevači na tržištu električne energije.

U odnosu na kaznene odredbe na Odboru su bila podijeljena mišljenja. S jedne strane, ukazano je da su predložene kazne i dalje na niskom nivou kada je u pitanju adekvatno kažnjavanje subjekta u slučaju neizmirenja zakonskih obaveza, imajući u vidu nedavna dešavanja iz odnosa EPCG, CGES i KAP-a, te je u tom pogledu sugerisano da se kazne povećaju ili omogući Agenciji da kreira odgovarajući model i implementira ga. S druge strane, iznijeto je mišljenje da su kazne brojne i veoma visoke, te da će destimulativno djelovati na energetske subjekte.

Imajući u vidu da je Predlog zakona dostavljen Sekretarijatu Energetske zajednice radi davanja mišljenja, na Odboru je ukazano na potrebu da se članovi Odbora, prije početka rasprave na plenarnoj sjednici, upoznaju sa navedenim mišljenjem.

Na navedeni Predlog zakona najavljeno je podnošenje amandmana.

Odbor je, sa pet glasova „za“ i tri glasa „protiv“, odlučio da predloži Skupštini da usvoji Predlog zakona o energetici.

Za izvjestioca Odbora na sjednici Skupštine određen je poslanik Aleksandar Damjanović.

